

Bekanntmachung!

Trotz wiederholter ernster Warnungen versucht seit einiger Zeit eine Gruppe tschechischer Intellektueller in Zusammenarbeit mit Emigrantenkreisen im Ausland durch kleine oder größere Widerstandsakte die Ruhe und Ordnung im Protektorat Böhmen und Mähren zu stören. Es konnte dabei festgestellt werden, daß sich Rädelsführer dieser Widerstandsakte besonders auch in den tschechischen Hochschulen befinden.

Da sich am 28. Oktober und am 15. November diese Elemente hinreichend ließen, gegen einzelne Deutsche tätlich vorzugehen, wurden

die tschechischen Hochschulen
auf die Dauer von drei Jahren geschlossen,
neun Täter erschossen
und
eine größere Anzahl Beteiligten in Haft genommen.

Vyhláška!

Ačkoliv bylo opětovně vážně varováno, pokouší se od nějaké doby skupina českých intelektuálů ve spolupráci s emigrantskými kruhy v cizině, menšími nebo většími akcemi odporu rušiti klid a pořádek v Protektorátu Böhmen und Mähren. Při tom bylo zjištěno, že původci těchto aktů odporu jsou zvláště také na českých vysokých školách.

Ježto tyto živly daly se ve dnech 28. října a 15. listopadu strhnouti k násilným činům proti jednotlivým Němcům,

byly české vysoké školy na dobu tří roků uzavřeny,
devět pachatelů bylo zastřeleno
a větší počet účastníků vzat do vazby.

Prag, den 17. November 1939.

Der Reichsprotector in Böhmen und Mähren
gez. Freiherr von Neurath

V Praze, dne 17. listopadu 1939.

▲ Josef Adamec.

▲ Jan Černý.

▲ Jan Weinert.

▲ Marek Frauwirth.

▲ Jaroslav Klíma.

▲ Bedřich Koula.

▲ Josef Matoušek.

▲ František Skorkovský.

▲ Václav Satránek.

Jeden z devíti

Po přepadení studentských kolejí, po střelbě, surovém bití a odvezení stovek studentů v ranních hodinách 17. listopadu 1939 bylo téhož dne odpoledne popraveno devět studentských funkcionářů. Jedním z nich byl PhDr. Josef Matoušek ze Smíchova. Narodil se 13. ledna 1906 jako syn Magdalény Matouškové a JUDr. Josefa Matouška.

Z encyklopedických údajů dále vyjímám: Josef Matoušek ml., český historik, archivář a politický publicista se zabýval zejména českými a evropskými dějinami 19. století (monografie o K. Sladkovském) a problematikou doby rudolfínské. Jeho otec Josef Matoušek, někdejší ministr průmyslu, obchodu a živnosti, byl politik, poslanec a senátor NS, v roce 1918–1938 čelný představitel Čs. národní demokracie (Národního sjednocení). Byl synovi přísným, někdy až nedůtklivě pedantským vychovatelem, současně i velkým vzorem, imponujícím mu vahou své autority. Vzdělaná, moudrá a laskavá matka, k níž měl syn něžný vztah, silně ovlivňovala jeho dětství a mládí. Pohybovala se mezi literáty a historiky, byla zvyklá od rána do noci pracovat. Jako spisovatelka se zajímala o literaturu, která byla jejím světem. Na hřbitovním náhrobku pod jejím jménem čteme slova: Vzácná žena, česká spisovatelka. Matouškovi bydleli ve Švédské ulici v Praze na Smíchově. Na pamětní desce je tento nápis: 17. listopadu 1939 byl z tohoto domu od práce pro národ odveden na popravu PhDr. Josef Matoušek, docent Karlovy univerzity.

Hrob doktora Matouška na hřbitově Malvazinky je symbolický, neboť těla všech devíti popravených studentských funkcionářů odvezli nacisté neznámo kam. Ve stejné řadě vpravo vedle tohoto hrobu, v němž jsou pochováni i tělesné pozůstatky jeho rodičů, je hrob Štechových.

Paní Štechová z Radlické ulice mně svého času zprostředkovala setkání s Dr. Rastislavem Urbanem, jehož znala z jeho pravidelných docházek na hřbitov ke zmíněnému hrobu. Dr. Urban znal dobře Josefa Matouška. Byli blízkými přáteli ze studentských let a do rodiny k nim často docházel. Vyprávěl, že jeho přítel byl vzorným studentem a na fakultě patřil k nejpilnějším a nejtalentovanějším. Svěřil se, jak využíval bohatou rodinnou knihovnu a jak spolu s Matouškem byli častými hosty ve studovně Karlovy univerzity. Tragédie zasáhla oba rodiče hluboce. Zejména pro matku byla nezhojitelnou ranou až do konce jejího života (zemřela v září 1948).

Od události 17. listopadu 1939 se oba rodiče uzavřeli do soukromí. Nevycházeli takřka z domu, jen občas poseděli na lavičce malé zahrádky, která přiléhala k zadní části domu, kde bydleli.

Verš milující matky je vyryt na náhrobní desce: Můj život stejně jest již zastaven, a co mě k zemi váže, Tobě známo. / Tys vždycky chtěl, by každý vydržel / a vytrpěl, co osudem mu dáno. / Já tedy čekala a dnes již dobře vím, / žes musel jít ten pátek časně zrána, / jít statečně a s hlavou vztyčenou, / čest národa by byla zachována.

■ Růžena Borská
(Honorář na Fond NO)

O 17. LISTOPADU 1939 vyšlo za 3/4 století několik desítek publikací, článků a příspěvků.

První publikace vyšla již v roce 1945 pod názvem 17. LISTOPAD za redakce Frantoška Buriánka, Rudolfa Mertlíka, Jana Pilaře a Josefa Strnadela.

Nejrozsáhlejší publikace vyšla u příležitosti 60. výročí prohlášení 17. listopadu MEZINÁRODNÍM DNEM STUDENTSTVA ~~vyšla~~ pod názvem ČERNÝ PÁTEK SEDMNÁCTÉHO LISTOPADU.

Autorem je Prof. Jozef LEIKERT ze Slovenska. Publikace má necelých 400 stran, ~~vyšla~~ vyšla roku 2001. Pramenem obsahu byly výpovědi 152 přímých účastníků, vydala UNIVERSITA KARLOVA.

K 75. výročí událostí listopadových vyšla v roce 2014 pod názvem

TRPKÉ VZPOMÍNKY NA 17. LISTOPAD 1939 za sutorství pana doktora Zdeňka Pousty.

Před několika dny, přesně 12. listopadu jsme se seznámili s poslední publikací tohoto oboru, která vyšla na počest 100. výročí narozenin JANA OPLETALA pod názvem

NESMÍME ZAPOMENOUT :

JAN OPLETAL A DALŠÍ OBĚTI LISTOPADU 1939.

Publikaci vydalo Národní pedagogické muzeum a knihovna Jana Amose Komenského ve spolupráci s gymnáziem Jana Opletala v Litovli.

Autorkou publikace je Jana Bartošová.

Několik vzpomínek na první dny v táboře

Neděle 19. listopadu: první apel – shromáždění 15 000 vězňů-heftlingů na apelplacu.

20. listopadu: odeslán dopis domů, nadiktován vedením tábora: „oznamuji vám, že jsem zde, daří se mi dobře, jsem zdrav, oblečení, jídlo a kuřivo se nesmí posílat“ – samozřejmě vše napsáno v jazyce německém.

22. listopadu: shromáždění na apelplacu – poučení velitelem tábora, že jsme zde na přeškolení – převýchovu, mluvil o überschulung.

18. ledna 1940: mimořádná zkouška mrazem – 15 000 heftlingů stojí na apelplacu ve 28 stupňovém mrazu kolem tří hodin – to byl jeden z nejstrašnějších zážitků v lágru, kdy na 300 vězňů ve stoji zmrzli a padli bez života k zemi.

8. února 1940: blokführer von Detzen z bloku 52, křídla B vyhnal studenty do mrazu a sněhu, dal je zaházet metrovou vrstvou sněhu. Pod sněhem leželo 120 kolegů asi jednu hodinu, šest z nich nepřežilo. Sergěj Machonin o nich ve své publikaci napsal: Zemřeli s červeným ohněm v prsou a se sněhovou růží v ruce.

Dva roky po tragických událostech u nás se sešli v Londýně 16. listopadu 1941 zástupci studentů několika desítek mládežnických organizací a představitelé spojeneckých vlád, aby vyhlásili 17. listopad Mezinárodním dnem studentstva k uctění památky popravených a umučených studentů, kteří jako první zvedli svůj hlas na znamení odporu proti nacistickým utlačovatelům roku 1939.

Události tohoto období nás zavazují pokračovat v odkazu „17. listopadu 1939“.